

Naslov primjera dobre prakse	WWF akademija za prirodu – saradnja škola i zaštićenih područja u Srbiji
Kategorije	Edukacija; upravljanje
Organizacija	WWF Adria
Partneri	5 zaštićenih područja u Srbiji - nacionalni parkovi Tara, Đerdap, Fruška gora, posebni rezervat prirode Gornje Podunavlje i zaštićeni krajolik Avala
Područje djelovanja/lokacija	5 zaštićenih područja i šira okolica
Država	Srbija
Nacionalna kategorija zaštite (IUCN)	nacionalni park (NP), specijalni rezervat prirode (SRP) i predio izuzetnih oblika (PIO)
Opseg provedbe (lokalno, nacionalno)	Lokalno
Vrijeme potrebno za postizanje rješenja	2 godine
Broj zaposlenih	1
Budžet (EUR)	50 000€
Izvor financiranja	Sida
Više informacija (link)	http://www.wwf.rs/wwf_u_srbiji/zasticena_podrucja_za_prirodu_i_ljude/edukacija/
Kontakt osoba	Sonja Badjura
Postignuća (pregled)	<ul style="list-style-type: none"> • 5 zaštićenih područja ima edukativne programe i suradnju sa svoje 2 lokalne škole. • Obučeno 214 WWF ambasadora. • Sudjelovalo je 59 nastavnika iz 10 škola. • 1097 djece uključeno u aktivnosti školskih projekata (od 7 – 17 godina) WWF akademije. <p>Rezultati mini projekata WWF Ambasadora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • filmovi i pozorišne predstave na temu zaštite prirode, • izgradnja mini zaštićenog područja u školskom dvorištu, • osmišljavanje i produkcija promotivnih materijala,

	<ul style="list-style-type: none"> • foto izložba.
--	---

Problem/prilika	
Problem koji želite riješiti	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak kvalitetne nastave u prirodi. • Nedostatak edukativnih programa u zaštićenim područjima. • Učitelji nemaju naputak i preporuke (kurikulum, radni plan) za rad u prirodi. • Većina roditelja smatra da izleti u prirodu (ekskurzije) nisu sigurni ili ih ne mogu financijski pokriti.
Prilika koju želite iskoristiti	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijanje novih kompetencija za učitelje i učenika. Upoznavanje sa zaštićenim područjem u kojem žive. Povećanje svijesti važnosti zaštićenih područja (ZP) i zaštite prirode. • Stvaranje saradnje između škola i ZP. • Škole, učitelji i stariji učenici postaju ambasadori ZP.
Planiranje	
Ključni preduvjeti za uspjeh	<p>Pravni:</p> <p>Prema zakonu o zaštiti prirode ZP trebaju provoditi edukativne aktivnosti na svom području.</p>
	<p>Institucionalni:</p> <p>Zainteresovane škole i ZP sa osobom zaduženom za edukaciju.</p> <p>Dobra saradnja između partnera u projektu i zajednički rad.</p>
	<p>Interni kapaciteti:</p> <p>Iskustvo u edukaciji i velika motivacija.</p>
Kako ste došli do ideje?	<p>Na osnovu nacionalne procjene dobrobiti zaštićenih područja (PA-BAT) došli smo do rezultata da je edukacija prepoznata od strane lokalnog stanovništva u ZP-a kao jedna od potencijalnih ekonomskih vrijednosti.</p> <p>WWF je sudjelovao u osmišljavanju projekta.</p>
Je li ideja dio neke šire strategije?	<p>U zakonu o zaštiti prirode je navedeno da ZP trebaju provoditi edukativne aktivnosti na svom području.</p>

Koja je uloga partnera?	Uloga zaštićenih područja - domaćin, mentor, izvor informacija. Suradivanje sa školama, prezentacija u školama razrada i sudjelovanje u osmišljavanju školskih projekata.
Provedba	
Ključne faze – od ideje do realizacije?	<ol style="list-style-type: none"> 1. okupljanje dobrog tima edukatora 2. upoznavanje focal pointa iz ZP o sadržaju WWF akademije za prirodu i njihovoj ulozi 3. raspisivanje i promoviranje konkursa za odabir škole na vrijeme 4. odabir mjesta za obuku (istraživačka stanica Petnica) 5. uspostavljanje dobre suradnje sa ZP i školom 6. jednom mjesečno pratiti napredak implementacije školskog projekta polaznika 7. predstavljanje rezultata jedni drugima 8. kratka e-publikacija o rezultatima svake generacije
Investicija po fazama	<ol style="list-style-type: none"> 1. dobar tim edukatora - 10.650€ 2. raspisivanje i promoviranje konkursa za odabir škole na vrijeme – 500€ 3. organiziranje obuke i završnog događaja (32 ljudi, 9 dana – smještaj, hrana, materijali, prijevoz) – 14.000€ 4. uspostavljanje dobre suradnje sa ZP i školom 5. pratiti napredak implementacije školskih projekata (1000€)
Koje akcije ste poduzeli?	<ul style="list-style-type: none"> • Odabir ZP prema veličini, stupnju zaštite i broju posjetitelja, zainteresiranosti • Potpisivanje memoranduma o suradnji sa ZP i određivanje focal pointa za obrazovne programe po ZP • Lista kriteriuma za odabir škola (u opštini u/ili u blizini odabranih ZP) i sastavljanje komisije za odabir (nastavnici, profesori, WWF) • Javno objavljivanje konkursa za prijavu škola (nastavnika) za WWF Akademiju (WWF stranice, Prosvetni pregled – javni prosvetarski časopis, bioblog,

	<p>direktno kontaktiranje škola sa kojima se surađivalo)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 škole po ZP (ukupno 10 škola) • Suglasnost roditelja za sudjelovanje svojeg djeteta u školskom projektnom timu zbog javne upotrebe fotografija i video materijala • Odabir edukatora i mjesta obuke • Izrada priručnika WWF akademije sa 5 poglavlja: zaštićena područja, ekološki otisak, aktivno učešće građana, upravljanje projektima i kako raditi sa medijima • Obuka nastavnika i jednog učenika po školi (5 dana – teorija i teren, 6 edukatora). Prilikom obuke dobiju priručnik i paket didaktičkih materijala koji ostaje u vlasništvu škole • Obučeni osnivaju projektni tima po školi (nastavnici i učenici – najmanje 10 učenika te 2-5 nastavnika) • Projektni tim u suradnji sa focal pointom ZP razvija plan školskog projekta (razvijeni kriteriji za postizanje cilja – saradnja škola i ZP) • Implementacija projektnih aktivnosti (trajanje od decembra do maja) i uključivanje što većeg broja učenika u aktivnosti • Svaki projektni team piše završni izvještaj i podnosi ga WWF-u prije završnog događaja • Završni događaj na kojem obučeni nastavnici i učenici prezentuju ZP i rezultate projekta jedni drugima (4 dana – evaluacija svog rada) • Konferencija za novinare (5 učenika/ambasadora) predstavilo rezultate • Škole ambasadori postaju mentori školama naredne generacije WWF akademije • Kroz razvoj i implementaciju školskih projekata projektni tim je sakuplja naučene lekcije u „mentorsku kutiju“
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje predaje „mentorske kutije“ u Junu ili Septembru • Početak novog ciklusa
Kako ste odabrali lokalne dionike?	Lokalni dionici u ovom slučaju su škole u blizini partnerskih ZP. Uključivane su škole iz gradova i iz ruralnih dijelova, koje imaju iskustvo sa sprovođenjem aktivnosti vezanih za zaštitu životne sredine..
Kako ste uključili dionike?	Odabrane škole su uključene u obuku, osmišljavanja i implementiranje školskog projekta, promoviranje ZP čiji su ambasador (u školi i van škole).
Koje ranjive skupine ste uključili i kako?	<ul style="list-style-type: none"> • Uključena je škola sa manjinskom grupom Mađara iz Novog sada i Šokaca iz Bačkog Monoštora. • Uključeni su roditelji djece i šira obitelj čija su djeca dio ambadorskih školi. • U kriterijima za odabir škole imaju prednost one koje rade s djecom sa invaliditetom. • Žene su najzastupljenije kao nastavnice u osnovnim i srednjim školama – 7 nastavnica i 3 nastavnika kao ambasadori. • Program je namenjen učenicima uzrasta od 7-17 godina. Uvid u brojnost imamo samo za školske projektne timove (profesori Ž-39 , M-9; učenici Ž-80, M-44), no u same aktivnosti je bilo uključeno mnogo više učenika iz svake škole.
Jeste li osvijestili lokalne dionike na njihova prava na informacije?	<p>Kroz aktivnosti i edukaciju ambasadora se napominje važnost uključivanja svih dionika.</p> <p>Protok informacija o ZP između focal pointa iz ZP i ambadorske škole je uspostavljen i redovito osnaživan od strane projektnog koordinatora.</p>
Koje ste komunikacijske aktivnosti proveli i koje kanale ste koristili?	<p>Interna komunikacija: mailom pa potom telefonom dogovaraju se detalji sa focal pointovima i ambasadorima.</p> <p>Mediji: Online - objava konkursa na WWF stranicama.</p> <p>Lokalni mediji (kontaktirani od strane škola) – radio, novine, portali, TV stanice.</p>

	PR - saopštenje za medije, ZP na svojim stranicama Mailing list - slanje školama s kojima već surađujemo.
Kako ste uvrstili aktivnosti smanjivanja i ublažavanja klimatskih promjena u svoj rad?	Utjecaj klimatskih promjena i značaj ZP u smanjivanju i adaptaciji na posljedice klimatskih promjena je dio edukacije ambasadora.
Koji su bili izazovi prilikom provedbe:	Administrativni: Dugotrajne procedure
	S dionicima: Spoljašnji faktori na koje ne može da se utiče (2 nastavnice su u toku akademije otišle na trudničko bolovanje, jedna je dobila drugi posao van škole i nije uspjela nikom od kolega da preda koordinisanje projekta). U nekim periodima nastavnici budu preopterećeni redovnim školskim aktivnostima, te malo kasne sa projektnom dinamikom.
Promjena	
Kako je smanjen negativni utjecaj na prirodu?	Bolja suradnja ZP i lokalnih škola Osviještenost djece i lokalnog stanovništva
18. Pozitivna ekonomska (E) i društvena (D) promjena kod:	Javnog sektora (lokalni, nacionalni): D: Škole ambasadori su međusobno povezani i razmjenjuju iskustvo. Iniciranje suradnje sa sektorom obrazovanja – Ministarstvo obrazovanja.
	Upravljača zaštićenog područja: D: suradnja sa novim školama u svojoj okolini s kojima nisu prije imali suradnju. ZP kao edukacijski poligon za lokalnu djecu.
	Lokalnog stanovništva: D: Lokalne škole se povezuju sa prirodom i ZP u svojoj blizini. Povećanje svijesti stanovništva o važnosti zaštićenog područja u njihovom kraju.
Koji je vaš najveći doprinos u projektu?	Za ljude: Edukacija učitelja i učenika u zaštićenim područjima vodi boljoj zaštiti prirode. Lokalni stanovnici postaju ambasadori

	ZP.
Replikacija i preporuke	
Koje su ključne stvari koje su bitne za replikaciju?	<p>Konstantan kontakt mailom i telefonom sa nastavnicima od strane koordinatora projekta i edukatora kako bi bili motivirani cijelo vrijeme.</p> <p>Podrška osobe zadužene za komunikaciju na projektu (30% radnog vremena) veoma bitna.</p>
Jeste li već replicirali ovu ideju?	<p>WWF akademija je nastala delom prema ESFALP – European Schools for a Living Planet –WWF Austria sa WWF Danube Carpatian programme.</p> <p>Delom je ovaj projekat repliciran u projektu „Mreže škola u zaštićenim područjima“ koji će se sprovoditi u 6 ZP u 3 zemlje regiona.</p>
Što bi napravili drukčije?	<ul style="list-style-type: none"> • Pored koordinatora koji je angažovan 100% potrebno je imati i asistenta na projektu na 50% radnog vremena. • Uključiti po dva nastavnika (a ne jednog kao do sad) iz svake ambadorske škole • Organizirati obavezne posete koordinatora projekta svakoj ambadorskoj školi tokom akademskog ciklusa • Planirati veći budžet za didaktičke materijale koji ambadorske škole dobivaju • Planirati veću donaciju za školu (svaka škola dobila je 100 € za materijalne troškove, to bih podigli na 300) • Ukoliko planirate više generacija ambasadora preporuka je da unapred planirate susret svih generacija ambadorskih nastavnika i učenika na kraju projekta
Što bi preporučili drugima?	<ul style="list-style-type: none"> • Prednost rada sa učiteljima (1. do 4. razred) u rad WWF akademije doprinosi većem odazivu roditelja, te baka i djedova na aktivnosti vezano za projekt. • Koordinator projekta treba adaptirati svoj pristup svakom ZP i focal pointu u ZP. • Poziv za suradnju škola nije namenjen samo nastavnicima biologije. Nastava u prirodi treba biti

	<p>interdisciplinarna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preporučamo da se prilikom replikacije uključi škole koje educiraju djecu s invaliditetom jer ona mogu uspješno učestvovati i sprovesti sve potrebne aktivnosti u skladu sa njihovim mogućnostima.
Što je ključno za održivosti projekta?	<p>Istrajnost škola ambasadora (nastavnika i učenika). Jedna osoba posvećena cijeloj ideji.</p> <p>Plana rada WWF akademije, pristupi i metode postaju dio plana rada u školama koje su sudjelovale i na taj način je održivo.</p>
Koje su vaše preporuke za poboljšanje politika?	<ul style="list-style-type: none"> • Baza informacija sa tačnim brojem škola u Srbiji i kontakt osobom. • Razvijanje i kvalitetna implementacija obrazovnih programa u ZP. Osmišljavanje edukativnih sadržaja u ZP koje ima dečije odmaralište. Osoba iz ZP može biti edukator u dječjem odmaralištu i/ili vršiti obuku animatora. • Obogaćivanje programa rekreativne nastave sa prirodnim temama. Kvalitetne smernice za nastavnike za pripremu izvođenja nastave u prirodi (ekskurzije). • Komuniciranje postojećih edukativnih programa u zaštićenim područjima: <ul style="list-style-type: none"> - Nacionalno - Preporuka od strane ministarstva prosvete za organiziranje ekskurzija u ZP koja nude kvalitetne obrazovne programe - Lokalno - zaštićena područja, općine • Uključivanje ZP u edukaciji/kurikulum na nacionalnom nivou, obavezna nastava u prirodi/zaštićenim područjima.
Koji su vaši interesi za koje želite saznati primjere dobre prakse?	<ul style="list-style-type: none"> • Uključivanje ZP u edukaciji/kurikulum na nacionalnom nivou, obavezna nastava u prirodi/zaštićenim područjima. • Primjeri uključivanje učenika iz srednje škole u edukaciju o vrijednostima zaštićenih područja

	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacija profesora (barem u lokalnim školama oko ZP) o vrijednostima prirode/zaštićenih područja i aktivno učešće građana • Kako reagirati na konflikte između upravljača i lokalne zajednice (rješenje prikazati i moguće studijske posjete). • Dobri primjeri gdje postoji kontinuirani rad između škola i zaštićenih područja – Škocjanske jame
--	---